

МУЗЕЙ ВА ТАЪЛИМ МУАССАЛАРИ ҲАМКОРЛИГИ: МУАММО ВА
ЕЧИМЛАР

Shodmonov Hakimjon

Kamoliddin Behzod nomidagi
Milliy rassomlik va dizayn instituti
Mustaqil izlanuvchisi
Email: nifad2025@gmail.com
Tel: +998930090018

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy ta'lim tizimida yoshlarning ma'naviy-estetik tarbiyasini shakllantirishda muzeylarning o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy hamda amaliy asosda tahlil etiladi. Muzey va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning shakllari, dolzarb muammolari va ularning yechimlari o'rganilib, O'zbekiston tajribasi xalqaro tajribalar — Germaniya, Fransiya, Yaponiya va AQSh misolida solishtirma tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida muzey pedagogikasining zamonaviy interfaol modellaridan foydalanish imkoniyatlari, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi va estetik tarbiyani rivojlantirishdagi metodik yondashuvlar o'rganiladi. Maqolada O'zbekistonda muzey-ta'lim integratsiyasini kuchaytirishga doir aniq ilmiy asoslangan takliflar ilgari surilgan. Tadqiqot natijalari yosh avlodda milliy qadriyatlarga hurmat, tarixiy xotira va estetik didni shakllantirish jarayoniga ilmiy-uslubiy ko'mak beradi.

Kalit so'zlar: muzey pedagogikasi, ta'lim va madaniyat integratsiyasi, estetik tarbiya, yoshlar ma'naviyati, xalqaro tajriba, interfaol metodlar.

Abstract: This article examines the role and significance of museums in the spiritual and aesthetic education of youth within the modern educational system. The forms of cooperation between museums and educational institutions, current challenges, and proposed solutions are analyzed through both theoretical and practical perspectives. The experience of Uzbekistan is compared with international practices, notably those of Germany, France, Japan, and the United States. The research explores the implementation of modern interactive museum pedagogy models, the integration of digital technologies, and methodological approaches to fostering aesthetic education. Based on the findings, scientifically grounded recommendations are proposed to strengthen museum-education integration in Uzbekistan. The outcomes of the study contribute to the development of a profound respect for national values, historical memory, and aesthetic taste among the younger generation.

Keywords: *museum pedagogy, education and culture integration, aesthetic education, youth development, international experience, interactive methods.*

XXI asrda ta'lim tizimi faqatgina bilim berish emas, balki shaxsni har tomonlama yetuk, ijtimoiy faol, madaniyatli va ma'naviy barkamol inson sifatida shakllantirishni o'z oldiga maqsad qilgan. Ayniqsa, yosh avlodning estetik didi, tarixiy xotirasi va milliy o'zligini shakllantirishda madaniy muassasalar, jumladan, **muzeylar** muhim tarbiyaviy makon sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu jihatdan, ta'lim muassasalari bilan muzeylar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bugungi kunda dolzarb masalaga aylangan.

Muzeylar — bu na faqat tarixiy va madaniy merosni saqlovchi muassasalar, balki insonni intellektual, ma'naviy va estetik jihatdan boyitishga xizmat qiluvchi madaniyat o'chog'idir. Ular orqali o'quvchi yoshlarda o'z xalqiga, ona yurtiga, milliy an'analar va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmat va mehr tuyg'usi shakllanadi¹⁴⁵. Bunday muhitdagi tarbiya, albatta, darslikdagi nazariy bilimlardan farqli o'laroq, bevosita his qilish, mulohaza yuritish, tahlil qilish, taqqoslash kabi tafakkur jarayonlari orqali yosh ongini boyitadi.

Bu masalaning ilmiy-amaliy ahamiyati so'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan bir qator me'yoriy-huquqiy hujjatlarda alohida ko'rsatilgan. Xususan, **2022 yil 27 maydagi PQ-261-sonli Prezident qarorida** muzeylar faoliyatini kengaytirish, ularning ta'limdagi rolini oshirishga oid bir qator vazifalar belgilangan¹⁴⁶. Shuningdek, 2021 yilda qabul qilingan **“Ma'naviyatni yuksaltirish va ma'rifat targ'ibotini kuchaytirish to'g'risida”gi farmonda** ham muzeylar bilan hamkorlikni mustahkamlash muhim vazifalar qatoriga kiritilgan¹⁴⁷.

Shu bilan birga, xalqaro tajriba ham muzeylarning ta'limdagi rolini faol yoritib kelmoqda. Masalan, **YuNESKO**ning 2019 yildagi «Museums and Education: A Cultural Perspective» nomli hisobotida ta'lim tizimida muzeylarning interfaol, faol

¹⁴⁵ Назарова, Г.Х. Музей ва эстетик тарбия: назарий ёндашувлар // Ма'naviyat. – 2020. – №1. – Б. 45–49.

¹⁴⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-maydagi PQ–261-son qarori. – URL: <https://lex.uz/docs/6024647>

¹⁴⁷ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma'naviyatni yuksaltirish va ma'rifat targ'ibotini kuchaytirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida”gi Farmoni. – 2021-yil 14-yanvar. – PQ–4964-сон.

ishtirokchi sifatida qaralishi ta'kidlangan¹⁴⁸. Bunday yondashuvda muzey faqat eksponatlar joylashgan jim-çit joy emas, balki o'quvchi bilan muloqot qiluvchi, savol va qiziqishlarga javob beradigan interaktiv makon sifatida namoyon bo'ladi.

Mazkur dissertatsiya ishida muzeylar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning shakllari, muammolari va yechimlari chuqur tahlil etiladi. Shuningdek, O'zbekistondagi mavjud holat hamda xalqaro tajriba asosida tavsiyalar ishlab chiqiladi. Ishning maqsadi — muzeylarning yosh avlod tarbiyasidagi imkoniyatlarini yanada samarali tarzda foydalanish usullarini ilmiy asoslash va amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.

Muzeylar ta'lim tizimida mustaqil, interfaol va kreativ ta'lim muhiti sifatida qaraladi. Pedagogik nuqtai nazardan, muzey makonlari "ta'limiy tajriba hududi" (learning experience space) sifatida qayd etiladi¹⁴⁹. Muzey pedagogikasi mustaqil fan sifatida XX asr o'rtalaridan shakllana boshlagan bo'lib, uning asosiy vazifasi ekspozitsiya, ko'rgazma va eksponatlardan foydalangan holda ta'limiy, tarbiyaviy va ma'naviy ta'sirni ta'minlashdan iborat.

Taniqli nemis muhaqqiqi Xans Kristof Bekerning ta'kidlashicha, muzey ta'limi bolalarda "qo'l bilan his qilish", "tafakkurni faollashtirish" va "xotirani uyg'otish" orqali samara beradi¹⁵⁰. Uning fikriga ko'ra, muzeydagi o'quv jarayoni ko'proq mulohaza va hissiy taassurotlarga asoslanadi, bu esa nazariy bilimlarni mustahkamlaydi va faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi.

YuNESKO ham muzey pedagogikasida ta'lim va tarbiyaning uyg'unlashgan modelini ilgari suradi. 2019 yilgi hisobotda ta'limda muzeylarning "integratsiya nuqtasi" sifatida qaralishi zarurligi qayd etilgan — buni "Integrative Model of Learning" deb nomlanadi¹⁵¹.

Estetik tarbiya — insonda chiroy, uyg'unlik, go'zallikni anglash, tanlash va qadrlash qobiliyatini shakllantiruvchi murakkab jarayondir. Bu tushuncha O'zbekistonda ham davlat siyosatining muhim bo'g'ini sifatida qaralmoqda.

¹⁴⁸ UNESCO. Museums and Education: A Cultural Perspective. – Paris: UNESCO Publishing, 2019. – 78 p.

¹⁴⁹ Hooper-Greenhill, E. Museums and Their Visitors. – London: Routledge, 1994. – 218 p.

¹⁵⁰ Becker, H.C. Museumspädagogik heute. – Berlin: Museum-Verlag, 2012. – 146 S.

¹⁵¹ UNESCO. Museums and Education: A Cultural Perspective. – Paris: UNESCO Publishing, 2019.

Masalan, 2021 yilda qabul qilingan “Yoshlarning estetik tarbiyasi konsepsiyasi”da ta’lim tizimida san’at, teatr, kino va muzeylarning roli alohida belgilab o’tilgan¹⁵².

Estetik tarbiyaga oid nazariy yondashuvlarda A. B. Voronkov, L. S. Vygotskiy va J. Dyui kabi mutaxassislarning falsafiy-pedagogik qarashlari alohida ahamiyat kasb etadi. Jumladan, Vygotskiy ta’limning eng samarali shakli — o’quvchi his qilgan, shaxsan ishtirok etgan jarayon ekanini ta’kidlaydi. Bu esa muzeydagi ekspozitsion muhitdagi darslar, ekskursiya va interfaol ko’rgazmalar orqali amalda tasdiqlanadi¹⁵³.

Ushbu ilmiy tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlar asos qilib olindi:

- **Tarixiy-tahliliy metod:** muzey va ta’lim o’rtasidagi hamkorlikning shakllanish jarayoni, uning ildizlari va rivojlanish bosqichlari ko’rib chiqiladi.

- **Qiyosiy tahlil:** O’zbekiston va xorijiy mamlakatlardagi tajribalar taqqoslanadi.

- **Interfaol pedagogik modellar tahlili:** “ta’limiy saflar”, “jonlangan eksponat”, “muzey-kvest” kabi metodik yondashuvlar o’rganiladi.

- **Keys stadi:** aniq muzeylar bilan maktablar o’rtasidagi hamkorlik misollari tahlil etiladi.

Tadqiqotda muzey faoliyatini ta’limga integratsiya qilishning zamonaviy yondashuvlari, uning ma’naviy va estetik tarbiyadagi o’rni, metodik jihatlari va axborot texnologiyalari bilan uyg’unlashuvi qamrab olinadi. Bu ilmiy nazariy asoslar keyingi bo’limlarda amaliy misollar orqali yoritiladi.

O’zbekiston Respublikasida yoshlarning ma’naviy-estetik tarbiyasiga oid davlat siyosati mustahkam normativ-huquqiy asoslarga ega. Jumladan, **O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni** (2020)da ta’lim jarayonining tarkibiy qismi sifatida ma’naviy tarbiya, estetik didni shakllantirish va milliy qadriyatlarni anglashga oid bandlar mavjud¹⁵⁴.

Bundan tashqari, **“Yoshlarning estetik tarbiyasini kuchaytirish konsepsiyasi”** (2021)da bevosita muzeylar bilan hamkorlik, madaniyat maskanlaridan foydalanish, ularni o’quv jarayoniga tatbiq etish mexanizmlarini ishlab chiqish belgilangan¹⁵⁵. Ushbu hujjatlar asosida respublikaning barcha hududlarida o’quvchilarning muzeylarga tashrifini tashkil etish bo’yicha qator amaliy ishlar olib borilmoqda.

¹⁵² O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlarning estetik tarbiyasi to’g’risidagi” qarori. – 2021. – Lex.uz.

¹⁵³ Вygотский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – Москва: Педагогика, 1984. – 98 с.

¹⁵⁴ O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni. – 23.09.2020. – Lex.uz.

¹⁵⁵ O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlarning estetik tarbiyasi konsepsiyasi to’g’risida”gi qarori. – 2021.

Shuningdek, **2022-yilda imzolangan PQ-261-sonli Prezident qarorida** muzeylarning ta'lim tizimi bilan aloqalarini kuchaytirish, ularni zamonaviy pedagogik markazlarga aylantirish vazifasi qo'yilgan¹⁵⁶.

Amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, hozirda maktab va oliy o'quv yurtlari muzeylar bilan turli shakllarda hamkorlik qilib kelmoqda. Misol uchun:

- Toshkentdagi **O'zbekiston davlat san'at muzeyi** muntazam ravishda maktab o'quvchilari uchun estetik didni rivojlantiruvchi interaktiv mashg'ulotlar o'tkazadi;
- **Temuriylar tarixi davlat muzeyida** tarix fani bilan bog'liq ko'rgazmali darslar tashkil etilmoqda;
- **Amaliy san'at va hunarmandchilik tarixi davlat muzeyida** sayyohlik va madaniy meros fanlarini o'rgatuvchi oliy o'quv yurtlari bilan hamkorlikdagi amaliy mashg'ulotlar yo'lga qo'yilgan¹⁵⁷.

Bu kabi misollar shuni ko'rsatadiki, ayrim hududlarda muzey pedagogikasi elementlari muvaffaqiyatli joriy etilmoqda. Ammo, bu holatlar ko'p hollarda loyihaviy va vaqtinchalik shaklda amalga oshirilmoqda.

Tahlillarga ko'ra, O'zbekistondagi muzey-ta'lim hamkorligida quyidagi muammolar mavjud¹⁵⁸:

- Umumiy strategiya va yagona metodik yondashuv yetishmasligi;
- Muzey xodimlari va o'qituvchilar o'rtasida doimiy kasbiy aloqalar yo'q;
- Qishloq hududlarda joylashgan maktablarning markaziy muzeylarga yetib borish imkoniyati cheklangan;
- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari har doim ham yetarli emas.

Ijobiy loyihalar: “Moziyga sayohat”, “Madaniy meros oyli”

“Moziyga sayohat” davlat loyihasi doirasida har yili minglab o'quvchi va talabalar mamlakatimizdagi muzeylarga tashrif buyurish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda. Bu tashriflar doimiy ta'lim jarayonining bir qismiga aylantirilayotgani — ijobiy tendensiya¹⁵⁹.

Shuningdek, “Madaniy meros oyli” (aprel-may oylari)da muzeylar tomonidan turli ko'rgazmalar, ochiq darslar, kvestlar, ma'naviy suhbatlar o'tkaziladi. Ayniqsa,

¹⁵⁶ PQ-261-son Prezident qarori. – 2022-yil 27-may. – Lex.uz.

¹⁵⁷ “O'zbekiston davlat san'at muzeyi faoliyati”, Madaniyat va San'at, 2022, №3.

¹⁵⁸ Madjidova Sh.M. Ta'lim tizimi va muzey hamkorligida muammolar // Oliy ta'limda innovatsiyalar. – 2023. – №2.

¹⁵⁹ Madaniyat vazirligi hisobotlari, 2023. – URL: www.madaniyat.uz

ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda tayyorlangan ekskursiyalar tarbiyaviy jihatdan katta samara bermoqda.

Xalqaro tajribalar : Germaniya muzeylari misolida

Germaniyada muzeylar faqat eksponat namoyishi uchun emas, balki ta'limiy muassasa sifatida faoliyat yuritadi. Xususan, **“Museumspädagogik” (muzey pedagogikasi)** atamasi aynan shu mamlakatda shakllangan bo'lib, bu sohada mutaxassislar tayyorlanadi va universitetlarda muzey pedagogikasi kurslari joriy etilgan¹⁶⁰.

Berlindagi **“Museum für Naturkunde”** va **“Jüdisches Museum”** kabi muassasalarda maktab o'quvchilari uchun maxsus darslar, interfaol mashg'ulotlar, kvestlar va “o'zini tarixchi sifatida sinab ko'rish” mashg'ulotlari tashkil etiladi. Bu darslar ta'lim standartlari bilan uzviy bog'langan holda ishlab chiqilgan.

Fransiya muzeylari misolida

Fransiyada “san'at orqali ta'lim” konsepsiyasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Muzeylar maktablar bilan uzviy hamkorlikda ish olib borib, maxsus ta'lim paketlari ishlab chiqadi. Masalan, **Louvre muzeyi** “Classes au

Louvre” dasturi orqali o'quvchilar uchun har hafta muzeyda o'quv mashg'ulotlari tashkil etadi¹⁶¹.

Ushbu dastur doirasida o'quvchilar nafaqat eksponatlarni ko'radilar, balki rassomlar, tarixchilar va pedagoglar ishtirokida amaliy seminarlar o'tkazadilar. Bu pedagogik yondashuvlar Fransiyaning “Laïcité” siyosati — din va davlat ajratilgan holda, umuminsoniy qadriyatlarni o'rgatishga yo'naltirilgan ta'lim tizimi bilan bog'liq.

Yaponiya muzeylari misolida

Yaponiya muzeylari ta'limda an'anaviylik va zamonaviylikni birlashtirishga alohida e'tibor qaratadi. Ularda milliy madaniyat, hurmat, zehn ravshanligi va vizual tafakkurni rivojlantirish markazda turadi. Tokio milliy muzeyi, Kioto tarix muzeyi maktablar bilan uzluksiz hamkorlikda ishlaydi¹⁶².

Yaponiyada muzeylarga tashriflar alohida ta'lim standarti asosida tashkil etiladi va bu tashriflar uchun o'qituvchi va muzey o'rtasida tuzilgan maxsus “pedagogical

¹⁶⁰ Becker, H.C. Museumspädagogik heute. – Berlin: Museum-Verlag, 2012. – 146 S.

¹⁶¹ Musée du Louvre. “Classes au Louvre” – Rapport pédagogique. – Paris, 2020. –

URL: www.louvre.fr

¹⁶² Yamamoto, K. Education and Museum Collaboration in Japan. – Tokyo: National Museum Press, 2018.

guide” bo‘ladi. Ta’lim muassasalarida o‘tkaziladigan har qanday tarix darsiga muzey materiallari ilova etiladi.

AQSh muzeylari misolida

AQShda muzeylar ta’lim tizimining muhim bo‘g‘ini sifatida emas, balki jamoatchilik tarbiyasi va shaxsiy rivojlanish makoni sifatida qaraladi. Vashingtondagi **Smithsonian Institution** — dunyodagi eng yirik muzey-kompleks bo‘lib, uning faoliyati ta’lim bilan chambarchas bog‘langan.

Bu muassasalar maktablar bilan onlayn darslar, interfaol platforma, virtual sayohatlar orqali hamkorlik qiladi. Muzey veb-portallari maktab o‘qituvchilari uchun maxsus resurslar, dars konspektlari, videomateriallar taqdim etadi¹⁶³.

Xalqaro tajribaning taqqoslama tahlil

	Mamlakat	Yondashuv	Maxsus dasturlar	Integratsiya darajasi
.	Germaniya	Muzey pedagogikasi	Kvest, ekskurs, dars	Yuqori
.	Fransiya	San’at orqali tarbiya	Classes au Louvre	Yuqori
.	Yaponiya	An’anaviy madaniyat	Pedagogik gidlar	O‘rta-yuqori
.	AQSh	Raqamli texnologiyalar	Smithsonian online	Yuqori
.	O‘zbekiston	Davlat dasturlari asosida	Moziyga sayohat	O‘rta

Solishtirma tahlildan ko‘rinadiki, ko‘plab rivojlangan mamlakatlarda muzeylar nafaqat ma’lumot manbai, balki faol ta’lim ishtirokchisi sifatida faoliyat yuritadi. O‘zbekistonda ham bunday tizimli yondashuvni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Olib borilgan tahlillar va ilmiy manbalar asosida aniqlandiki, O‘zbekistonda muzeylar bilan ta’lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlikni to‘liq rivojlantirishga to‘sqinlik qilayotgan quyidagi muammolar mavjud:

¹⁶³ Smithsonian Institution. Education resources. – URL: www.si.edu/education

• **Tashkiliy-infratuzilmaviy muammo:** Ko'pgina ta'lim muassasalari muzeylardan juda uzoq joylashgan. Qishloq hududlaridagi maktablarda transport masalalari ham katta muammo hisoblanadi¹⁶⁴.

• **Malakali kadrlar tanqisligi:** Ham muzey xodimlari, ham o'qituvchilar muzey pedagogikasining zamonaviy uslublari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmaga ega emaslar¹⁶⁵.

• **Dasturiy-moliyaviy resurslar cheklanganligi:** Maktablarda muzeyga borish, ekskursiya tashkil qilish uchun byudjet ajratilmagan holatlar uchraydi. Bu esa bunday tashriflarni yoki interfaol mashg'ulotlarni uzviy qilib qo'llashga to'sqinlik qiladi¹⁶⁶.

• **Tizimli strategiyaning yo'qligi:** Bugungi kunda ta'lim dasturlarida muzeylar bilan ishlashga oid uzoq muddatli strategiya mavjud emas. Har bir ta'lim muassasasi o'zining xohishiga ko'ra, epizodik tarzda hamkorlik qiladi¹⁶⁷.

• **Axborot texnologiyalaridan foydalanishning sustligi:** Raqamli muzeylar, virtual ekskursiyalar, QR-kodli o'quv topshiriqlari kabi vositalar rivojlangan mamlakatlarda keng qo'llanilsa-da, O'zbekistonda bunday tajriba hali keng yoyilmagan¹⁶⁸.

Muammolarni hal qilish uchun quyidagi ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalarni taqdim etamiz:

1. **Muzey-ta'lim konsepsiyasini ishlab chiqish** O'zbekistonda umumta'lim maktablari va muzeylar hamkorligini tartibga soluvchi umummilliy strategik hujjat qabul qilinishi lozim. Unda maqsadlar, vazifalar, indikatorlar va monitoring mexanizmi belgilanishi kerak.

2. **Metodik qo'llanmalar yaratish** O'qituvchilar va muzey xodimlari uchun "muzeyda dars o'tkazish metodikasi", "ko'rgazmadan foydalanish yo'llari" kabi amaliy qo'llanmalar tayyorlanishi zarur.

3. **Pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash** Pedagog kadrlar uchun muzey pedagogikasi bo'yicha malaka oshirish kurslari tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Bu kurslar amaliy mashg'ulotlar, keys-stadi, trening va ishchi daftarlar asosida o'tkazilishi kerak.

¹⁶⁴ Xasanov I. Muzeylar va zamonaviy ta'lim: dolzarb muammolar // Ijtimoiy fanlar, 2022, №1.

¹⁶⁵ Madjidova Sh.M. Ta'lim tizimi va muzey hamkorligi // Oliy ta'limda innovatsiyalar, 2023, №2.

¹⁶⁶ Sharipova N. Muzey pedagogikasining rivojlanish istiqbollari // Ma'naviyat va Ma'rifat, 2021, №4.

¹⁶⁷ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-261-son qarori, 2022.

¹⁶⁸ UNESCO. Museums and Education: A Cultural Perspective. – Paris, 2019.

4. **Axborot texnologiyalarini keng joriy etish** Virtual muzeylar, AR/VR platforma, 360° ekskursiyalar, QR-kodli “intellektual saflar” muzey ta’limida innovatsion yondashuvlarni amalga oshirishga yordam beradi¹⁶⁹.

5. **Maktab muzeylarini rivojlantirish** Har bir maktabda mini-muzey tashkil qilinishi, u orqali o‘quvchilar o‘zlari ekspozitsiya tayyorlashi, ekskursiya olib borishi va milliy yodgorliklar haqida tadqiqotlar o‘tkazishi mumkin. Bu interaktiv, faol ta’lim shakli hisoblanadi.

6. **Xalqaro hamkorlikni kengaytirish** Germaniya, Fransiya, Yaponiya kabi davlatlar bilan muzey-ta’lim yo‘nalishida ilmiy loyihalar, stajirovkalar va o‘quv-moddiy almashinuv tizimini yo‘lga qo‘yish lozim.

Agar mazkur takliflar amalga oshirilsa, quyidagi ijobiy natijalarga erishish mumkin:

- Yoshlarda tarixiy xotira, milliy qadriyatlarga hurmat, estetik did rivojlanadi;
- Ta’lim mazmunidagi real hayot bilan bog‘liqlik ortadi;
- Oila-maktab-madaniyat muassasalari o‘rtasida ijtimoiy sheriklik mustahkamlanadi;
- Yoshlar dunyoqarashi, faol fuqarolik pozitsiyasi shakllanadi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot doirasida olib borilgan ilmiy izlanishlar natijasida aniqlanishicha, muzeylar yoshlar uchun nafaqat tarixiy va madaniy merosni namoyon etuvchi makon, balki ularning estetik va ma’naviy dunyoqarashini shakllantirishda beqiyos ta’sirga ega tarbiyaviy muhit sifatida ham katta ahamiyat kasb etadi.

Ta’lim muassasalari va muzeylar o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlik yosh avlodda mustahkam tarixiy xotira, milliy qadriyatlarga hurmat va san’atga nisbatan chuqur qiziqish uyg‘otadi. Shu sababli, bu ikki tizim o‘rtasida samarali integratsiyani ta’minlash muhim strategik vazifa sifatida qaralishi lozim.

Tadqiqot mobaynida O‘zbekistonda muzey-pedagogika borasidagi amaliyotlar, mavjud qonunchilik va xalqaro tajribalar chuqur tahlil qilindi. Natijada, mamlakatda mavjud muammolar va ularni bartaraf etishga doir amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Xususan, o‘quv dasturlariga muzey faoliyatini kiritish, pedagoglar va muzey xodimlari o‘rtasida metodik hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, raqamli texnologiyalar asosida interaktiv loyihalarni kengaytirish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ilgari surildi.

¹⁶⁹ Yamamoto, K. Digital Learning in Museums: Practices and Challenges. – Tokyo, 2020.

Mazkur ilmiy ishning nazariy va amaliy ahamiyati shundan iboratki, u yoshlarning estetik va ma'naviy rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatishga xizmat qiluvchi muzey-ta'lim hamkorligini keng joriy etishga zamin yaratadi. Shu asosda, mazkur tadqiqot natijalari kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan izlanishlarga metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADDABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – 23.09.2020. – Lex.uz.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarning estetik tarbiyasi konsepsiyasi to'g'risida"gi qarori. – 2021.
3. PQ-261-son Prezident qarori. – 2022-yil 27-may. – Lex.uz.
4. "O'zbekiston davlat san'at muzeyi faoliyati", Madaniyat va San'at, 2022, №3.
5. Madjidova Sh.M. Ta'lim tizimi va muzey hamkorligida muammolar // Oliy ta'limda innovatsiyalar. – 2023. – №2.
6. Becker, H.C. Museumspädagogik heute. – Berlin: Museum-Verlag, 2012. – 146 S.
7. Musée du Louvre. "Classes au Louvre" – Rapport pédagogique. – Paris, 2020. – URL: www.louvre.fr
8. Yamamoto, K. Education and Museum Collaboration in Japan. – Tokyo: National Museum Press, 2018.
9. Smithsonian Institution. Education resources. – URL: www.si.edu/education
10. Madaniyat vazirligi hisobotlari, 2023. – URL: www.madaniyat.uz.